

Samen werkt

Verkiezingsprogramma
Gemeenteraadsverkiezingen 2013

Samen werkt

Verkiezingsprogramma gemeenteraadsverkiezingen 2013

Colofoon

Samenstelling programmacommissie; Jon Visser, Frans Westra, Teunis van der Veen, Meindert Tjerkstra, Jur van Vegten, Jeannette Wind, Frans Hoekstra, Sytze Bouwhuis, Roel Kingma

Ondersteuning;

Redigeren: Amarins van der Berg

Opmaak; Amarins van der Berg en Meindert Tjerkstra

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	3
STATEMENT POLITIEK LEIDER	5
IDENTITEIT DE FRYSKE MARREN	6
VAN ZELFREDZAAMHEID NAAR SAMENREDZAAMHEID	6
FRIESE EIGENHEID	7
TROTS EN VERSCHIEDENHEID	7
1. ONZE KEUZES VOOR EEN STERKE ECONOMIE EN MEER BANEN	8
1.1 DE IDEALEN VAN PVDA	8
1.3 DE BASIS	9
1.4 SOCIAL RETURN	9
1.5 GELIJKE KANSEN	9
1.6 DIT GAAN WE DOEN	10
2. ONZE KEUZES OM HET TOERISME EN DE RECREATIE TE STIMULEREN	11
2.1 RECREANTEN EN TOERISTEN	11
2.2 LEVENDIGHEID	11
2.3 ONLINE RECREATIE	12
2.4 DIT GAAN WE DOEN	12
3. ONZE KEUZES OM GOEDE ZORG TE WAARBORGEN	13
3.1 GEEN RECHT, MAAR EEN VOORZIENING	13
3.3 SAAMHORIGHEID	14
4. ONZE KEUZES VOOR GOED ONDERWIJS	15
4.1 STARTPUNT	15
4.2 BASISONDERWIJS	15
4.3 PASSEND ONDERWIJS	15
4.4 VOORGEZET ONDERWIJS	16
4.5 JONGEREN	16
5. ONZE KEUZES VOOR GOED WONEN EN INFRASTRUCTUUR	18
6. ONZE KEUZES VOOR NATUUR EN LANDSCHAP	21
6.1 BEHOUD	21
6.2 BEHOUDT HET MOOIE VAN HET PLATTELAND (ROOD VOOR ROOD)	21
6.3 WATERKWALITEIT	22
7. ONZE KEUZES VOOR CULTUUR EN SPORT	24
7.1 CULTUUR ALS KATALYSATOR	24
7.2 GEZONDE JONGEREN EN OUDEREN	24
7.3 CULTURELE HOOFDSTAD 2018	25
7.3 WAT GAAN WE DOEN	25

8. ONZE KEUZES VOOR MEEDOEN	26
8.1 ARMOEDE	26
8.2 MINIMUMINKOMEN.....	26
8.3 BIJZONDERE BIJSTAND	26
8.4 DIT GAAN WE DOEN	27
HOOFDSTUK 0	28
SAMENVATTING	29
VERKIEZINGSPROGRAMMA	29

Statement politiek leider

Voor u ligt het verkiezingsprogramma van de PvdA De Fryske Marren.
We gaan een nieuwe tijd tegemoet met een nieuwe gemeente.

We gaan geen gemakkelijke periode tegemoet: de economische crisis treft ook vele burgers in onze gemeente hard. Er komen meer taken op de gemeente af en deze taken moet de gemeente uitvoeren met minder geld. Daarom is uw keuze op 13 november enorm belangrijk. Samen wérkt is ons motto en dat is onze leidraad. We willen verbindingen leggen. Tussen burgers in wijken en dorpen, tussen overheid en burgers, tussen overheid en ondernemers.

We brengen werkgevers, onderwijsinstellingen en werknemers bij elkaar om zo meer banen te creëren in het toerisme, de doe-industrie en de kenniseconomie. We durven buiten de gebaande paden te stappen door te luisteren naar de mensen die er verstand van hebben. Creativiteit in denken kan in deze tijd een verschil maken.

Een gemeente die verdriedubbeld is en er zoveel taken bij krijgt, heeft ook een bestuur nodig dat zijn deskundigheid en efficiency verscherpt. Samen met de ambtenaren gaan we hard werken aan een efficiënt bestuur met een professioneel ambtenarenapparaat dat goed voor zijn taken is toegerust en dat niet hoeft te leunen op dure externe adviseurs die de afgelopen jaren handen vol geld hebben gekost.. Het geld dat we daarmee besparen willen we inzetten in een duurzame maatschappij waar iedereen aan mee mag en kan doen.

Samen wérkt en samen meedoen is voor ons de basis van al ons beleid. Kwetsbare groepen hebben extra aandacht nodig, zij mogen niet aan de kant komen te staan. Basisvoorzieningen moeten daarom voor iedereen toegankelijk blijven. Er blijft een stevig vangnet voor mensen die onvoldoende in staat zijn om zelf hun situatie te verbeteren. Dit betekent dat wij de komende jaren keuzes moeten maken. Maar altijd met de gedachte dat we het voor iedereen beter willen maken.

Daar zet de PvdA zich met hart en ziel voor in.
Want samen wérkt.
Daarom vragen we op 13 november uw stem!

Frans Westra
Lijsttrekker PvdA De Fryske Marren

Identiteit

De Fryske Marren

Bestuurlijke vernieuwing is van alle tijden en geen enkele gemeente kan er aan ontkomen. Onze nieuwe gemeente is groter dan de oude gemeente. Met als doel: een sterker bestuur dat nieuwe taken en bevoegdheden aankan.

Een sterker bestuur betekent ook dat het ambtelijk apparaat bekwaam genoeg is om zelf alle taken uit te voeren. We hebben geen enkele behoefte aan dure, externe bureaus die de laatste jaren veel te veel en té gemakkelijk zijn ingehuurd. Met eenenvijftig grotere en kleinere dorpen en het allermooiste stadje van de Friese elf steden, zijn we groot genoeg voor de problemen en oplossingen van de komende generaties. Gemeenten met meer dan 100.000 inwoners vinden we groot. De Fryske Marren zal dicht bij de mensen moeten staan en zal verder bouwen op bestaande sociale verbanden. Er zullen dingen veranderen. Maar de zaken die goed gingen moeten we wel behouden, zoals de dienstverlening en bereikbaarheid van de gemeente. Want groot mag nooit ver weg, log of bureaucratisch worden. Bureaucratie is een groot risico. Wij zijn van mening dat de gekozen gemeenteraadsleden de baas zijn in de nieuwe gemeente; ambtenaren zijn dienend. Niet om de 'baas' te willen spelen, maar omdat zij de bevolking vertegenwoordigen. De huidige servicepunten moeten blijven bestaan en moeten dezelfde diensten blijven verlenen. Bij harmonisatie van beleid wordt ernaar gestreefd de beste van de oude regelingen te handhaven.

Van zelfredzaamheid naar samenredzaamheid

Het is nu aan de politiek om een sterk gemeentebestuur te gaan vormen. Wat de PvdA betreft, doen we dat door te zijn zoals de mensen hier zijn: eerlijk, betrouwbaar en recht door zee. Harde werkers die niet bang zijn voor vieze handen. De komende jaren zullen we moeilijke keuzes moeten maken, zullen we beslissingen nemen die we liever niet nemen en soms iets doen wat we eigenlijk helemaal niet willen. Er komen veel nieuwe taken op de gemeente af, zoals de schuldhelpverlening en taken in de gezondheidszorg (overheveling AWBZ). Die taken komen van het Rijk, die daar veel minder geld voor geeft dan ze er nu zelf aan kwijt is. En als we hier de lang voortdurende crisis aan toevoegen, dan moet er dus een groot beroep worden gedaan op de inzet van eigen mensen, van familie en burens. Maar het werk moet gedaan worden. We zetten samen de schouders eronder. Op dezelfde manier als zoveel inwoners van De Fryske Marren elke dag doen. Of ze nu actief zijn in één van de talloze verenigingen of vrijwilliger zijn bij de sportclub, het dorps huis of verzorgingstehuis. Zij zijn de sociale ruggengraat van onze samenleving en verdienen daarmee onze steun en respect.

Wij beloven ons best te doen de verbondenheid en solidariteit tussen alle inwoners te behouden en te versterken. Want zorg voor elkaar is de kern waarvoor de PvdA staat. Daarbij hoort ook dat de burger actief bij het bestuur

betrokken blijft. Het initiatief van mensen wordt bevorderd. Wij zijn van mening dat Verenigingen van Plaatselijk Belangen en wijk- en buurtverenigingen één van de belangrijkste gesprekspartners van de gemeente zijn. Wel hebben de organisaties en de gemeente hun eigen verantwoordelijkheid.

De PvdA zal er voor waken dat het grotere beroep dat op elkaar wordt gedaan, niet (onevenredig) terechtkomt bij dezelfde mensen. Mensen die nu al veel bijdragen en die nu ook al zwaar belast zijn. Zoals mantelzorgers of mensen die weinig te besteden hebben.

Friese eigenheid

Veel families wonen hier al generaties lang. Maar voor nieuwe bewoners die mee willen doen, is altijd plaats in hun midden. Wij verwachten niet dat iedereen foutloos Fries kan lezen, schrijven of spreken, maar wel dat iedereen het verstaat. De PvdA zal waar het kan de Fryske taal actief stimuleren. De Friese eigenheid, taal en cultuur horen bij deze streek. Net als de vele grote en kleinere tradities zoals het skûtsjesilen, de ballonfeesten en het schaatsen. De Friese taal en cultuur is uitgangspunt van onze gemeente. Fedde Schurer, Lemster dichter en Tweede Kamerlid voor de PvdA, was ruim vijftig jaar geleden al de belichaming van dit idee en daarmee voor ons een voorbeeld. Hij heeft zich altijd ingezet voor de Friese taal en cultuur, maar ook voor de belangen van de gewone Fries. Als landelijke partij zetten wij ons op drie niveaus in voor Fryslân: gemeentelijk, provinciaal en landelijk.

Trots en verscheidenheid

Trots mogen we zijn op onze landschappen en natuur waarvoor constante aandacht voor behoud en onderhoud op zijn plaats is. De verscheidenheid is groot nu de gemeente zo uitgestrekt is. Overal overheerst de rust, de weidsheid en het water. Dit biedt ons kansen op het gebied van recreatie en toerisme. Als we verstandige keuzes maken, kan dit zorgen voor nieuwe werkgelegenheid zonder de waarden van natuur en landschap aan te tasten. De grotere kernen en oude hoofdplaatsen blijven de belangrijkste centra met een actieve middenstand die ervoor zorgt dat de winkelstraten in onze gemeente levendig en gezellig zijn. Juist in economisch moeilijke tijden is het belangrijk om hen de ruimte te blijven bieden die ze nodig hebben. Tot slot is de agrarische sector van groot belang voor ons landschap. Ze is diep in onze samenleving geworteld en het zijn haar groene weiden die ons gezicht voor een groot deel bepalen. Een gezonde agrarische sector is van belang om verloedering te voorkomen en daarbij hoort dat de schaalvergroting gestaag door zal gaan. Oude gebouwen zullen hun functie verliezen en nieuwe zullen verrijzen. Het is een uitdaging om ervoor te zorgen dat ook deze vernieuwing geen verarming is.

1. Onze keuzes voor een sterke economie en meer banen

De huidige verzorgingsstaat is tegen de financiële grenzen aangelopen. De economische crisis heeft de financiële grenzen manifest gemaakt. Het besef is toegenomen dat de samenleving minder maakbaar is dan velen altijd veronderstelden. Het Rijk is voornemens grote delen van taken op het terrein van Werk & Inkomen, algemene Zorg & Ondersteuning, de zorg voor de jeugd, over te dragen aan de gemeente. Op deze drie decentralisatieterrainen worden de komende jaren belangrijke beslissingen genomen. De mate waarin mensen kunnen participeren is sterk afhankelijk van de budgetten die beschikbaar zijn. De PvdA streeft naar volledige participatie op de arbeidsmarkt voor wie dat kan.

1.1 De idealen van PvdA

De economische ontwikkeling in de wereld is van invloed op de lokale werkgelegenheid. Het wordt steeds lastiger om iedereen werk te bieden. Het niveau van de werkzoekenden verschilt steeds meer met de vraag van de werkgever. De PvdA streeft naar volledige participatie op de arbeidsmarkt voor wie dat kan. Want meedoen emancipeert, geeft mensen zelfrespect en economische zelfstandigheid. Volledige participatie betekent dat we de arbeid moeten verdelen.

Door verdeling van arbeid kunnen we verdringing op de arbeidsmarkt tegengaan. Wie met kennis en inzet de welvaart van ons allemaal wil vergroten, verdient daarvoor de ruimte. Ook zal er een vangnet moeten zijn bij tegenspoed. Wie wel mee wil maar niet kan, verdient bescherming. Wie met een steuntje in de rug weer aan kan haken, heeft recht op perspectief. Onrecht bestrijden tussen werkgever en werknemer vormt voor ons al meer dan 100 jaar de wortel van de sociaal democratie. De idealen van de PvdA zijn daarom actueler dan ooit. De PvdA zet zich in voor goed werk, fatsoenlijke bescherming van de werknemers en uitkeringsgerechtigden.

De transitie in het sociale domein is ingrijpend qua uitvoering van de wetten. Er moet meer uitgevoerd worden voor minder geld. De beoogde ontschotting van allerlei regelgeving moet de kwaliteit van dienstverlening vergroten. Het inschakelen van externe adviseurs moet verminderd worden. Bij een soepele arbeidsmarkt hoort ook een goede kinderopvang. De PvdA streeft naar een goede en betaalbare kinderopvang, zeker voor alleenstaande ouders. Zij worden het meest gehinderd door regelgeving op de arbeidsmarkt.

Werk verdelen tussen jong en oud is ook van belang. De jeugdwerkloosheid is hoog en de vooruitzichten zijn beperkt. Er dreigt een verloren generatie te ontstaan met blijvende bijstand in het vooruitzicht. Daarnaast voelen ouderen zich vaker afgedankt, omdat zij te duur zijn voor de werkgever. De PvdA legt zich hier niet bij neer. Wij willen een arbeidsmarkt voor iedereen, voor jong en oud. Kortom: De gemeente moet meer regie nemen op de arbeidsmarkt en samen met werkgevers, werknemers en opleiders, kijken naar de mogelijkheden die er zijn voor jong en oud. Nu en in de toekomst. Wij denken aan het meer inzetten van leerwerkplaatsen en stageplaatsen. Ook willen we de verdringing op de arbeidsmarkt voorkomen, door het maken van afspraken met Regionale Onderwijs Centra (ROC's).

1.2 Regionale aanpak

Regionale aanpak van arbeid is belangrijk. We kunnen dit als gemeente niet alleen. De PvdA wil sectorale en regionale werkgelegenheid stimuleren. Door het maken van afspraken met onze buurgemeenten. Oudere werknemers willen we betrekken bij het begeleiden van jongere werknemers, op basis van het leermeester-leerling principe.

Ieder mens heeft zijn eigen talent. En ieder mens wordt gelukkig als hij dat talent kan ontplooiën. Vaak gaat dat vanzelf, maar soms moeten mensen een beetje geholpen worden om zich te laten zien. Zeker mensen met een handicap of beperking verdienen onze inzet daarbij.

1.3 De basis

Het ontbreken van basisvaardigheden is een grote belemmering. Lezen, schrijven, spreken en luisteren zijn basisvaardigheden. Net als digitale en sociale vaardigheden. Iedereen heeft basisvaardigheden nodig om te ontwikkelen, mee te doen in de samenleving en in de arbeidsmarkt. Samen met private en publieke partijen, moet de gemeente alles doen wat binnen de mogelijkheden ligt om laaggeletterdheid te voorkomen en te verminderen.

1.4 Social Return

De participatiewet moeten we als gemeente streng en rechtvaardig hanteren. De financiële gevolgen zijn meer dan voorheen voor rekening van de gemeente.

De PvdA vindt dat de gemeente Social Return moet gebruiken bij uitgaven van gemeenschapsgeld. Social Return is iets teruggeven aan de samenleving. De investering moet ook sociale winst opleveren. De gemeente moet van de opdrachtnemers eisen, dat die een deel van de opdrachtwaarde investeren in extra werk(ervaring)plaatsen. Door bijvoorbeeld een deel van de werkzaamheden uit te besteden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

De transitie in het sociale domein is ingrijpend qua uitvoering van de wetten. Er moet meer uitgevoerd worden voor minder geld. De beoogde ontschotting van allerlei regelgeving moet de kwaliteit van dienstverlening vergroten. Het inschakelen van externe adviseurs moet verminderd worden.

1.5 Gelijke kansen

De PvdA wil voor iedereen gelijke kansen. Los van afkomst, religie, etniciteit of seksuele geaardheid. Iedereen moet een kans krijgen om mee te doen. Sociaal

democraten hebben altijd geknokt voor gelijke rechten en kansen voor iedereen. De strijd is nooit klaar. Mensen moeten de kans krijgen op eigen kracht verder te bouwen aan het leven dat zij voor ogen hebben. Iedereen heeft recht op gelijke kansen. Daar staat de PvdA voor. Of dit nou minderheden, homo's, kinderen, ouderen, mensen met een beperking of mensen in een kwetsbare positie zijn. De PvdA zet zich ervoor in dat iedereen mee kan doen. En iedereen moet ook naar vermogen meedoen en bijdragen. Die wederkerigheid is nodig om onze samenleving sterk en sociaal te maken.

1.6 Dit gaan we doen

- Vergroten aansluiting lokale arbeidsmarkt en onderwijs, door afspraken te maken met scholen, werkgevers en buurgemeenten.
- Ouderen betrekken bij het begeleiden van jongeren naar de arbeidsmarkt, op basis van het leermeester–leerling principe.
- Arbeidsparticipatie en werkervaring van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt vergroten, door de inzet van Social Return hebben de gemeenten, grote en middelgrote bedrijven een morele verplichting om functies te laten vervullen door arbeidsgehandicapten en langdurig werklozen.
- Beschutte opvang en dagbesteding in stand houden voor hen die dat nodig hebben.
- Zorgen voor een goede en betaalbare kinderopvang.
- Terugdringen van bureaucratie en één loket voor hulpvragen jeugd, zorg en werk.
- Tijdig jeugdproblemen signaleren in samenwerking met docenten, voetbaltrainers, wijkagenten en artsen.
- Terugdringen van laaggeletterdheid
- Meer regie van de gemeente op de arbeidsmarkt.
- Meer leerwerkplekken bij lokale werkgevers.

2. Onze keuzes om het toerisme en de recreatie te stimuleren

De wereld verandert. De vergrijzing neemt toe, de bevolking groeit nauwelijks, traditionele werkgelegenheid neemt af en voorzieningen verdwijnen. Het is tijd om te veranderen. Meer dan voorheen moeten we meegaan in nieuwe ontwikkelingen en inspringen op nieuwe kansen. Toerisme en recreatie bieden tal van kansen. Zoals de kans op nieuwe werkgelegenheid, bijvoorbeeld op campings of in hotels, maar vooral op indirecte werkgelegenheid. Toeristen consumeren in horeca en de lokale middenstand. Daarmee zorgen ze er ook voor dat er meer voorzieningen behouden blijven, simpelweg omdat er meer mensen gebruik van maken en exploitatie rendabel wordt.

2.1 Recreanten en toeristen

Onze gemeente is een prachtig en uniek stukje Fryslân. Een wereld van water, rust en ruimte, met een enorme eigenheid in taal en cultuur, maar toch dichtbij. Onze rijke historie is nog op veel plaatsen zichtbaar. In het stadje Sloten, in musea en tijdens culturele evenementen die overal in de gemeente worden georganiseerd. Onze natuur en landschappen zijn prachtig en divers. De Fryske Marren is een ideale vakantiebestemming voor recreanten, die hun vrije tijd op een leuke manier willen vullen. Dit moeten we behouden en daarom zullen we continu moeten ontwikkelen om aantrekkelijk te blijven en faciliteiten te bieden in samenwerking met ondernemers. De PvdA wil een actief beleid richting deze initiatieven. Want met aanpassen, inpassen en compenseren, kunnen veel praktische bezwaren worden weggenomen. Investeren in verlenging van het seizoen en in slechtweer-voorzieningen wordt door de gemeente gefaciliteerd.

2.2 Levendigheid

Water, stranden en bossen vormen een belangrijk onderdeel van recreatie. Het versterken en behouden van de bestaande faciliteiten is daarom een prioriteit. Wandelen en fietsen door bos en weide is een populaire vorm van recreatie. Met duidelijk herkenbare fiets- en wandelroutes, kunnen we het versterken. Tenslotte zijn alle activiteiten, evenementen, markten en feesten de derde peiler van onze recreatie. Levendige dorpen met aantrekkelijke winkelstraten hebben een grote aantrekkingskracht. Om daar economisch meer van te profiteren, willen we in samenspraak met winkeliers meer koopzondagen invoeren. Minstens zo belangrijk is marketing. De gemeente moet daarin een voortrekkersrol spelen. De juiste mensen hiervoor inschakelen, die elkaar versterken. Aanhaken bij provinciale promotie, maar altijd een eigen koers varen. Alleen dan ben je onderscheidend.

2.3 Online recreatie

Tegenwoordig speelt internet een grote rol in het dagelijks leven. Een goede toegang tot internet maakt een gebied aantrekkelijker. Daarom pleit de PvdA ervoor, in samenwerking met de middenstand, gratis WiFi in de hele gemeente te realiseren. Hierdoor is alle online informatie beschikbaar. Toeristen kunnen in de buurt een restaurant, slaappleats of botenverhuur vinden, openingstijden van winkels checken of informatie vinden over de vele bezienswaardigheden in de gemeente. Door alle attracties in de gemeente te voorzien van een QR-code, maken we dat extra gemakkelijk. Met één website waarop alle relevante informatie te vinden is, zorgt de gemeente ervoor dat De Fryske Marren ook online aanwezig is voor toeristen. Uiteraard wordt er in al deze ontwikkelingen rekening gehouden met eigen bevolking, de natuur of het landschap. Het doel is de economie versterken, werkgelegenheid creëren voor onze inwoners, voorzieningen overreind houden die zo belangrijk zijn voor onze ouderen en landschap en natuur beschermen, door het meer economische waarde te geven. Van levendige dorpen, goede voorzieningen en meer werk profiteren we allemaal en genereert aantrekkingskracht voor nieuwe inwoners.

2.4 Dit gaan we doen

- Onderhouden en versterken van bos- en strandgebonden recreatiemogelijkheden.
- Een digitaal toeristeninformatiesysteem opzetten, in samenspraak met betrokken partijen.
- Inrichten voorzieningen voor campers.
- Bekendheid geven aan de schoonheid van de gemeente, door marketing.
- In samenspraak met winkeliers het aantal koopzondagen uitbreiden.
- Aanleggen van herkenbare fiets- en wandelroutes en uniformeren van de bestaande fiets- en wandelroutes.
- Attracties in de gemeente voorzien van een QR blokjes code.

3. Onze keuzes om goede zorg te waarborgen

De PvdA vindt het belangrijk dat de lokale overheid het vangnet voor zorg, inkomen, opgroeien en wonen blijft waarborgen. Juist in tijden van grote veranderingen is het belangrijk dat alle kwetsbaren in de samenleving kunnen blijven rekenen op een betrouwbare overheid en een beroep kunnen doen op een goed vangnet.

De PvdA wil de zorg dicht bij de mensen organiseren. Versterken van het zelfoplossend vermogen van mensen en voor de meest kwetsbaren een vangnet.

3.1 Geen recht, maar een voorziening

De gemeenten staan straks voor een grote taak. De AWBZ wordt aanzienlijk versoerd en alleen de zwaarste, langdurige zorg blijft binnen de AWBZ.

Gemeenten gaan de ondersteunende zorg (WMO) aan huis uitvoeren, omdat de gemeente dicht bij de cliënt staat en maatwerk kan bieden. De gemeente wordt een soort zorgkantoor. De WMO biedt geen rechten die te claimen zijn maar wordt een voorziening waar mensen een beroep op kunnen doen.

De PvdA vindt dat alle geld voor de zorg maximaal ten goede moet komen aan zorgvragers en zo minimaal mogelijk aan het management. De regie moet liggen bij de zorgverlener en de cliënt. Dit zal leiden tot lagere kosten en betere zorg. Bij mensen of gezinnen met meervoudige problemen (wat vaak het geval is) worden nu meerdere zorgverleners ingezet. De PvdA vindt dat de regie bij één zorgverlener/persoon dient te liggen. De gemeente zorgt voor de sociale begeleiding door één persoon ('len op 't Hiem').

3.2 Kwalitatieve zorg

Over de bereikbaarheid van spoedeisende zorg hoeven we niet te discussieren.

Daarover zijn afspraken. Inwoners moeten binnen 45 minuten op een afdeling van de spoedeisende hulp of spoedeisende verloskundige hulp terecht kunnen.

De meest kwetsbare groepen (chronisch zieken en gehandicapten) mogen niet de dupe zijn van de huidige marktwerking. De kwaliteit van deze zorg moet gegarandeerd worden. Door meer samenwerking van zorgorganisaties kan er meer kwaliteit geleverd worden en efficiënter gewerkt worden. Onnodige bezuinigingen op vervoer en begeleiding zal leiden tot meer kosten in de toekomst.

De gemeente moet met de zorgaanbieders in de regio afspreken dat de alfhulp en de thuiszorg langdurige arbeidscontracten aangaan. Onderzocht moet worden of 'zorgcoöperaties' daarin een geschikte organisatievorm zijn. Goed werkgeverschap is een speerpunt.

3.3 Saamhorigheid

Preventie is belangrijk om gezond te leven. De PvdA wil dat de gemeente een gezondheidspreventieplan opstelt voor gezonder leven, meer bewegen, breedtesport en meer. De PvdA wil toegankelijke, betaalbare en goede zorg voor iedereen. Zorg die dicht bij mensen is georganiseerd. Zorg die, ondanks de verscheidenheid, samenhangend is georganiseerd. Waar een eerlijke verdeling van schaarse middelen en doelmatige besteding voorop staat en zorgverleners met plezier hun vak kunnen uitoefenen. De PvdA wil een samenleving waarin we aandacht voor elkaar hebben. Een samenleving met solidariteit en mededogen. Ook de betrokkenheid van het eigen sociale netwerk van familie en vrienden zijn onmisbaar, om de toegankelijkheid, betaalbaarheid en kwaliteit van de zorg te blijven waarborgen. Voor diegenen die niet- of nauwelijks over een sociaal netwerk beschikken dat hen kan bijstaan als het nodig is, dient de gemeente zorg te dragen voor een adequate opvang.

3.4 Dit gaan we doen

- Besparen op financiën van bureaucratie, management en adviseurs.
- Meer efficiëntie in de zorg.
- Meer regie bij zorgvrager en zorgverlener.
- Aantal hulpverleners verminderen.
- Betere en snellere bereikbaarheid van de Spoedeisende Hulp.
- Afspraken met zorgaanbieders over goed werkgeverschap.
- Een gezondheidspreventieplan opstellen.
- Toegankelijke, goede en betaalbare gezondheidszorg.
- Jeugdzorg goed uitvoeren en integreren.

4. Onze keuzes

voor goed onderwijs

Onderwijs en opvoeding doen ertoe als iedereen gelijke kansen krijgt, het beste uit zichzelf naar boven kan halen en volwaardig mee kan draaien met de samenleving. De PvdA ziet de school niet alleen als een lesinstituut, maar ook als plek waar 'levensdraden' bij elkaar komen. Opvoeden is een taak van ouders en school. In eerste instantie blijft het een taak van de ouders. Zij dienen hun kind op te voeden als het gaat om elementaire fatsoensregels en respect voor anderen. Scholen moeten ouders daarop kunnen aanspreken als dat nodig is.

4.1 Startpunt

Het startpunt ligt al in de voorschoolse periode waar taalontwikkeling, aanleren van sociale vaardigheden en spel belangrijke voorwaarden zijn in de ontwikkeling van het kind. Niet ieder kind heeft daarbij dezelfde startpositie. Om problemen snel te kunnen signaleren, is een goed contact tussen (bijvoorbeeld) consultatiebureaus, crèches en peuterspeelzalen van groot belang. De PvdA zal, waar nodig, faciliteren in laagdrempelige en goed bereikbare voorschoolse opvang.

4.2 Basisonderwijs

Tijdens de basisschoolperiode ontwikkelt het kind zich verder binnen de samenhang van buurt en gezin. De PvdA wil bestaande basisscholen zoveel mogelijk handhaven en bij teruglopend leerlingenaantal in ieder geval één basisschool laten bestaan. De school is naast een lesinstituut ook een ontmoetingsplaats voor inwoners uit de buurt. De brede schoolgedachte ligt de PvdA daarbij nauw aan het hart. Integratie en samenwerking van de instellingen op het gebied van onderwijs, cultuur, sport, welzijn en zorg moet krachtig worden gestimuleerd. Het gaat hierbij met name om de inhoudelijke meerwaarde van samenwerking, waar nodig ook onder één dak. De PvdA is daarom een voorstander van brede scholen waarin activiteiten zijn opgenomen als maatschappelijk werk, bibliotheek, muziekschool, voor- en buitenschoolse opvang, opvoedingsondersteuning en ouderenwerk. Bestaande dorpshuizen zullen hun multiculturele status behouden, maar bij nieuwbouw zal deze bredeschoolgedachte zeker gerealiseerd moeten worden.

4.3 Passend onderwijs

In het kader van passend onderwijs is iedere school verplicht elke leerling met een beperking de meest optimale zorg te bieden. Wanneer dat niet mogelijk of gewenst is, is een leerling aangewezen op het speciaal onderwijs. Het is belangrijk de samenhang met buurt of wijk hierbij in stand te houden. Daarom

willen wij onderzoeken in hoeverre het mogelijk is een kleinschalige vorm van speciaal onderwijs binnen onze gemeente te realiseren, wellicht als dependance van reeds bestaande scholen voor speciaal (basis) onderwijs in Sneek. Gelijke kansen voor alle kinderen is een uitgangspunt voor de PvdA. Daarom vinden wij het belangrijk dat ieder kind lid kan worden van een sportclub of een muziekinstrument leert bespelen. Niet alle ouders kunnen dat financieel veroorloven. De PvdA wil bestaande voorzieningen uitbreiden en versterken. De PvdA benadrukt dat kinderen op een veilige manier van en naar school moeten reizen. Wij blijven ons daarom inzetten voor veilige fietspaden en veilige wegoevergangen. Wij pleiten voor structurele aandacht voor verkeerskennis en verkeersveiligheid.

4.4 Voorgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs kiest een leerling steeds meer zijn eigen weg en eigen specialisatie. Bij de meeste leerlingen gaat dat goed en zijn er geen bijzondere problemen. Andere leerlingen slagen er niet in hun opleiding met een diploma af te ronden. De PvdA wil het aantal schoolverlaters verkleinen. De PvdA stelt financiële middelen beschikbaar om in samenwerking met de scholen te investeren in speciale begeleiding. Het verkleinen van het aantal vroegtijdig schoolverlaters is een speerpunt van de PvdA.

4.5 Jongeren

Jongeren komen steeds moeilijker aan een baan. Scholen voor voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (ROC's) spelen hierin een doorslaggevende rol. Zij moeten ervoor zorgen dat alle leerlingen met een diploma de school verlaten om de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten. De gemeente moet schooluitval terugbrengen, zij heeft hierin een wettelijke taak. Leerlingen zijn het meest geholpen, als het onderwijs zich richt op de ontwikkeling van talent en vakkennis. Ontwikkelingen als vakcolleges en vakscholen zijn goede aanzetten deze vakkennis te bevorderen. De PvdA wil dat binnen onze gemeente stimuleren.

In deze leeftijdsfase wordt tegelijkertijd de eigen seksuele differentiatie (homo of hetero) voor iedere jongere duidelijk. De PvdA wil zich er daadwerkelijk voor inzetten dat de fysieke en psychische veiligheid van elke jongere binnen onze gemeente zeker wordt gesteld. De PvdA streeft er naar om een plan van aanpak te schrijven, Op basis van gesprekken die gevoerd zijn met diverse maatschappelijkeorganisaties die actief zijn in de nieuwe gemeente Tegelijkertijd is in deze leeftijdsfase ook het gebruik van alcohol en drugs een belangrijk punt van aandacht. De minimum leeftijd voor alcohol (18 jaar) moet door een ieder, ouders en andere direct betrokkenen, scherp in het oog worden gehouden. De taak van de gemeente is dit beleid zo streng mogelijk uit te voeren en klachten van bewoners ten opzichte van overlast serieus te onderzoeken.

4.6 Dit gaan we doen

- Faciliteren van een laagdrempelig en goed bereikbare, voorschoolse opvang.
- Brede scholen verder uitbouwen, waarin ook andere voorzieningen een plaats krijgen.
- Scholen aanmoedigen om ouders aan te spreken op opvoeding.

- Mogelijkheden huisvesting speciaal onderwijs onderzoeken.
- Financieel investeren in leerlingen die het voortgezet onderwijs zonder diploma verlaten.
- Kinderen gelijke kansen geven om deel te nemen aan sport en cultuur, ook als ouders daarvoor onvoldoende middelen hebben.
- Streng naleving van minimum leeftijd ten opzichte van alcoholgebruik.
- Overlast aanpakken.
- Structurele aandacht voor verkeerskennis en verkeersveiligheid.
- Fysieke en psychische veiligheid van iedere jongere binnen onze gemeente

5. Onze keuzes voor goed wonen en infrastructuur

Het karakteristieke beeld van Fryslân wil de PvdA overeind houden. Gezonde vitale dorpen met hun eigen identiteit, waar de bewoners trots op zijn, hun verleden en hun toekomst hebben, zonder dat ze afgeven op naastliggende gemeenschappen. Alleen als dorp/stad kunnen blijven bestaan, maar sterk verbonden zijn met omliggende gemeenschappen. Een verbondenheid die ervoor kan zorgen dat bepaalde noodzakelijke voorzieningen met elkaar gedeeld kunnen worden.

Deze gemeenschappen mogen niet op slot worden gezet en ontwikkelingen mogen niet geblokkeerd worden door de lokale en provinciale overheid, waarbij de PvdA aandacht heeft voor kleinschalige woningbouw en het openhouden van scholen.

5.1 Werkgelegenheid en bedrijfsleven

De gemeente zal grote inzet tonen en vooral faciliteren bij het in stand houden van werkgelegenheid en het openhouden van winkels. In een snel veranderende samenleving is het zaak dat de gemeente in goed overleg met winkeliers, bekijkt hoe om te gaan met het winkelbestand. Het actief ondersteunen van het midden- en klein bedrijf is belangrijke peiler.

Bij uitbreidingen van industrieterreinen wordt gezocht naar wat daarover in het convenant tussen de provincie, de gemeente Súdwest Fryslân en De Fryske Marren is afgesproken: veranderende omstandigheden kunnen tot 'kleinschalige' inzichten leiden. We streven ernaar om op bestaande industrieterreinen de leegstand zoveel mogelijk tegen te gaan. Bedrijven worden gestimuleerd om leegstaande gebouwen over te nemen. Vooropgesteld wordt het gaat om betere benutting van capaciteit in plaats van het uitbreiden.

5.2 Bereikbaarheid

De bereikbaarheid en de dienstverlening van De Fryske Marren moet voor onze bewoners optimaal zijn. Met andere woorden: de servicepunten Balk en Lemmer zijn beschikbaar en volledig ingericht voor Burgerzaken, WMO-loket, WMO-consulent en ouderenadviseur en dienen als informatiepunt voor folders en voorlichting. De PvdA streeft naar het openhouden van de huidige bibliotheken en milieustraten. Om (gemeentelijke) voorzieningen voor iedereen bereikbaar te houden zullen we alles in het werk stellen om in overleg met de provincie vaste lijnverbindingen in het busvervoer te onderhouden en rekening houden met aansluitingen en bereikbaarheid van bijvoorbeeld treinen en ziekenhuizen.

5.3 Plaatselijke Belangen

Afzonderlijke Plaatselijke Belangen ontvangen vanuit de gemeente jaarlijks een budget voor het aanwenden van de aankoop/reparatie van bepaalde zaken, in de volksmond ook wel 'laaghangend fruit' genoemd. Plaatselijke Belangen dragen hun eigen verantwoordelijkheden, maar er worden geen bevoegdheden overgedragen.

Dorpscoördinatoren zullen nu en in de toekomst de rechtstreekse verbinding vormen tussen de diverse dorpsbelangen en de gemeente. Daarbij gaat het om de harde sector, te denken valt aan losliggende stoeptegels, en daarnaast vooral om de zachte sector, te denken valt aan eenzame ouderen, wijkraden en of buurtverenigingen.

5.4 Wonen

De PvdA stelt dat goede huisvesting voor alle inwoners, los van hun leeftijd, van essentieel belang is. De toekomstige woningbouw zal de komende tijd heel sterk gericht zijn op de gemiddelde leeftijd van onze burgers. Als gevolg van de vergrijzing zijn in het huidige woningbestand grote knelpunten ontstaan. De PvdA zet in op het realiseren van 70-plus-woningen met noodzakelijke leef- en slaapruimten met sanitaire voorzieningen op de begane grond. Een tweede categorie waar wij veel aandacht voor hebben zijn starterswoningen voor jongeren.

Nieuwbouw van deze woningen zal zeker in de grote kernen plaatsvinden, maar in de kleinere kernen moet het beleid erop gericht zijn dat voor eigen ingezetenen adequate huisvestingsmogelijkheden aanwezig blijven. Kleinschalige verzorgingseenheden, vooral in de kleinere kernen, zijn in onze ogen het middel om de vergrijzing in de toekomst enigszins betaalbaar te houden.

In overleg met woningcorporaties en andere organisaties, zal gekeken worden naar mogelijke beschikbaarheid van bestaande panden voor het gebruik van woningen zoals de voormalige gemeentehuizen en de oude postkantoren. Waarbij de mogelijkheid van seniorenwoningen en andere woonvoorzieningen nader wordt bekeken.

5.5 Infrastructuur

De Fryske Marren kent een wijdvertakt wegennet tussen de diverse kernen, dat op een juiste wijze wordt onderhouden zonder dat dit tot groot achterstallig onderhoud leidt en gevaar voor bewoners met zich meebrengt. Het beleid is sterk gericht op het voorkomen van kapitaalvernietiging. De toegestane snelheden zullen op elkaar worden afgestemd zoals op de ontsluitingsweg die loopt van Bakhuizen via Sondel/ Wijckel naar Sint Nicolaasga.

Specifieke aandacht voor het onderhoud van wegen tussen en binnen de kernen. In overleg met omwonenden wordt op basis van beeldkwaliteiten onderhoud gepleegd aan de totale Openbare Ruimte (wegen, groen, lantaarnpalen, etc, etc) De financiële positie van de gemeente speelt hierin een belangrijke rol.

Verkeersremmende maatregelen zullen in de toekomst veel meer worden gezocht in wegversmallingen, profielaanpassingen en wegverlengingen, dan in het aanleggen van drempels met al haar ongewenste effecten voor brandweer en ambulances. Drempels en plateaus zullen bij onderhoudswerkzaamheden, waar mogelijk, worden verwijderd. Dit alleen als de veiligheid gewaarborgd blijft.

Uitbreiding van het fietspadennetwerk door de gehele gemeente zal nader worden onderzocht.

De PvdA wacht het onderzoek van de provincie naar de traverse bij Lemmer af. De twee te onderzoeken varianten, te weten de ontsluiting via de noordzijde van Lemmer, het aanpassen van het huidige tracé hebben alle twee vele voor- en nadelen. In 2014 dient de besluitvorming hier omtrent afgerond te zijn.

De PvdA pleit ervoor om de verkeersbewegingen vanuit Sneek, via Woudsend, richting Spannenburg te leiden om zo de provinciale weg van Balk naar Lemmer te ontlasten.

5.6 Wat gaan we doen

- Het overeind houden van het karakteristieke beeld van Fryslân, met gezonde, vitale kernen met hun eigen identiteit.
- Faciliteren bij het in stand houden van werkgelegenheid. In het bijzonder is er aandacht voor het veranderende koopgedrag van burgers. Winkeliers spelen hierin een belangrijke rol.
- De bereikbaarheid en dienstverlening van de servicepunten Balk en Lemmer handhaven op een hoog niveau.
- De huidige bibliotheken en milieustraten behouden.
- In overleg met de provincie zorgen voor vaste lijnverbindingen in het busvervoer en om deze te behouden.
- De bewoners stimuleren om vaker gebruik te maken van het openbaar vervoer zodat het rendabeler wordt en dus behoudbaar.
- Plaatselijke Belangen en de wijk- en buurtverenigingen hun eigen verantwoordelijkheid geven, daarbij zijn zij een belangrijke gesprekspartner voor de leefbaarheid van de dorpen. Er worden geen bevoegdheden overgedragen.
- Aandacht voor het bouwen van 70 pluswoningen, kleinschalige zorgverlenende woonvoorzieningen en starterswoningen.
- Aandacht voor het onderhoud van wegen tussen en binnen de kernen. Op basis van beeldkwaliteit, in overleg met omwonenden, wordt onderhoud gepleegd.
- Het uitbreiden van het fietspadennetwerk onderzoeken.

6. Onze keuzes voor natuur en landschap

De laatste jaren is er steeds meer aandacht voor de natuur, het landschap en duurzaamheid. De PvdA is blij met deze ontwikkeling, want een verantwoorde manier van omgaan met onze natuur en landschap slaagt alleen als er brede maatschappelijke aandacht voor is. Tegelijkertijd zorgt alle aandacht voor felle discussie. Verschillende partijen hebben verschillende belangen en als het over de inrichting van ons landschap gaat, zijn de meningen altijd verdeeld. Het is aan de overheid en politiek om de betrokken partijen te horen en transparant en daadkrachtig tot een zorgvuldig besluit te komen. Niet verzanden in geldverslindende onderzoeken waardoor kostbare tijd verloren gaat.

6.1 Behoud

De PvdA hecht veel waarde aan een gezonde leef- en woonomgeving. Natuur en landschap dragen daar een groot deel aan bij. Ons groene buitengebied biedt volop gelegenheid tot recreatie en ontspanning en bevordert daarmee de geestelijke en lichamelijke gezondheid van jong en oud. Daarnaast biedt recreatie economische kansen. Natuur- en landschapsbehoud is daarmee niet alleen van maatschappelijk, maar ook van groot economisch belang. Om ons buitengebied groen te houden, kiezen wij ervoor om nieuwe woonwijken en industrieterreinen te concentreren bij de grote kernen. Bovendien willen wij dat er bij de aanleg zoveel mogelijk aandacht is voor duurzaamheid, zoals het bevorderen van kleinschalige energieopwekking met behulp van zonne-energie. Er moeten maatregelen worden getroffen om het unieke

Veenweidegebied te beschermen en de natuur, milieu, recreatie en landbouw in deze gebieden gelijkwaardig waarderen. Nu liggen de prioriteiten onevenredig bij de grondexploitatie door de landbouw. Gaswinning mag geen nadelige gevolgen hebben voor de bewoners. Voor windmolenparken is in De Fryske Marren geen plaats. De kwetsbare cultuurhistorische landschappen worden te sterk door dergelijke windmolens aangetast. De PvdA kiest voor andere vormen van energieproductie.

6.2 Behoudt het mooie van het platteland (rood voor rood)

Met een Rood voor Rood-regeling zorgen we ervoor dat landschap ontsierende gebouwen worden gesloopt, om plaats te maken voor nieuwe. Zo houden we het landschap open en vrij van verval. Het landschap verandert constant, elke generatie laat zijn sporen na in bouwwerken en grondgebruik. Dit kan leiden tot verloedering van het landschap en maakt rust en ruimte een steeds schaarser goed. De gemeente heeft dan ook de belangrijke taak om ervoor te zorgen dat onze kenmerkende landschappen behouden blijven. Dat geldt zeker voor de

gebieden die tot het nationaal landschap Súdwest Fryslân behoren. Deze taak kan de gemeente alleen uitvoeren met medewerking van alle betrokken partijen, zoals natuurorganisaties en de agrarische sector, die een groot deel van het buitengebied beheren. Een gezonde, agrarische sector is naast een belangrijke, economische peiler ook van belang voor het landschap omdat haar groene weilanden gezichtsbepalend zijn. Schaalvergroting in de landbouw zorgt ervoor dat oude gebouwen hun functie verliezen. Waar deze een cultuurhistorische waarde hebben, moeten ze een nieuwe bestemming krijgen. Naast gebouwen verdienen ook andere landschapselementen als boomwallen en traditionele erfbeplanting onze aandacht. Economische activiteiten zoals recreatie en toerisme kunnen op gespannen voet staan met natuur en landschap. Het is dan ook belangrijk om als bestuur actief mee te denken en te werken aan slimme oplossingen. Want natuur- en landschapsbeheer mag niet leiden tot onnodig verlies van werkgelegenheid en economische activiteit. De PvdA is altijd voorstander geweest van een ecologische hoofdstructuur om natuur te versterken. Een grote natuurlijke rijkdom brengt ons landschap tot leven. Voor ons horen weidevogels in onze open weiden, is het glooiende bosrijke Gaasterlân gemaakt voor de das en is de IJsselmeerkust niet compleet zonder trekvogels. Het is aan ons om ervoor te zorgen dat dit onderwerp altijd op de politieke agenda staat, zowel binnen als buiten de gemeente. We moeten nu stappen zetten om al het moois in onze gemeente te behouden voor komende generaties.

6.3 Waterkwaliteit

Ons landschap is gevormd door de mens, en zal dus altijd mensen nodig hebben om haar te onderhouden. Onze gemeente heet De Fryske Marren en dat is terecht. De gemeente heeft het grootste wateroppervlak van de provincie. De kwaliteit van het water verdient onze grootste zorg. Immers, met een goede waterkwaliteit zijn de natuur en de recreatie gewaarborgd en blijft de beroepsvisserij in stand. De beroepsvisserij is even als de agrarische sector een belangrijke schakel voor het behoud van onze meren en het omringende landschap. Samen met de ketenpartners (provincie, waterschap, sportvisverenigingen en de natuurorganisaties) ligt daar een verantwoordelijkheid voor de gemeente.

6.4 Wat gaan we doen

- Gemakkelijker een bouwvergunning krijgen voor het buitengebied, door de Rood voor Rood-regeling. Daar tegenover staat dat ontsierende bebouwing wordt gesloopt.
- Een nieuwe bestemming voor vrijkomende gebouwen met cultuurhistorische waarde in het buitengebied, bijvoorbeeld door meervoudige bewoning.
- Nieuwe industrie concentreren rondom bestaande industrieterreinen bij Joure. Natte industrie concentreren bij Lemmer.
- Open gebieden nabij de Friese meren, de IJsselmeerkust, gebied rond Sint Nicolaasga en grote delen van Gaasterlân, gebieden die vallen onder Nationaal Landschap en Ecologische Hoofdstructuur, krijgen duidelijke prioriteit 'groen'.
- Bescherming van specifieke flora en fauna (rentmeesterschap) in bovengenoemde gebieden.

- Extra aandacht voor landschapselementen; de stoffering van het landschap die onze streek zo aantrekkelijk maakt.
- Als gemeente zorg dragen voor waterkwaliteit van onze meren en vaarten, samen met de ketenpartners.

7. Onze keuzes voor cultuur en sport

Cultuur is een waarde op zich, maar speelt ook een belangrijke rol bij de participatie en emancipatie van burgers. Kunst en cultuur dienen als inspiratie voor de samenleving en moeten ondersteund en beschermd worden. Cultuur draagt eveneens bij aan het imago van de gemeente en aan de lokale identiteit en maakt de gemeente aantrekkelijk voor inwoners. Bovendien zorgen orkesten, toneelverenigingen en andere culturele organisaties voor maatschappelijke samenhang. Daarom is een gevarieerd cultuuraanbod van essentieel belang. Inwoners moeten daarin zelf kunnen participeren. Kunst en cultuur moet voor iedereen, beoefenaar of bewonderaar, toegankelijk zijn.

7.1 Cultuur als katalysator

Cultuur is een belangrijke katalysator als het om vrijwilligerswerk en actief verenigingsleven gaat. Cultuur is daarmee een van de belangrijkste aspecten van leefbaarheid. Vrijwilligers leveren een belangrijke bijdrage aan onze samenleving. Hun inzet wordt door de gemeente gewaardeerd. Mede daardoor wordt het resultaat van hun inspanningen gewaarborgd. Zonder verenigingen is een dorp of kern slechts een woonoord en geen (be)leefwereld. Bibliotheken, musea en theaterfuncties spelen een belangrijke rol bij de (culturele) ontwikkeling van de inwoners van De Fryske Marren. De PvdA wil dat jongeren zo vroeg mogelijk in aanmerking komen met kunst en cultuur via onderwijs en de mogelijkheid krijgen kunst uit te oefenen. Het belang van jeugdtheater kan helpen jongeren al vroeg te betrekken bij culturele activiteiten. Een aantrekkelijk, cultureel klimaat is een vestigingsfactor voor het bedrijfsleven. Tevens is de toegankelijkheid een reden om in onze gemeente te blijven wonen.

7.2 Gezonde jongeren en ouderen

Gezondheid is een groot goed. Steeds meer mensen bewegen minder of niet genoeg. Het is daarom belangrijk dat de gemeente jongeren én ouderen stimuleert om meer te bewegen. Sport is gezond voor lichaam en geest. Gezamenlijk sporten is een sociaal bindmiddel. Het verbreedt en draagt bij tot onderling respect en sociale cohesie. Daarom is investeren een goede aanpak van gezondheidsproblemen en sociale problemen. Naast breedtesport is het stimuleren van topsport van belang, omdat topsport een bijdrage levert aan het imago van de gemeente. Topsporters zijn rolmodellen voor jongeren. Topsporters zijn in hoge mate verantwoordelijk voor de populariteit van hun sport. De (fysieke) toegankelijkheid tot sportfaciliteiten voor jongeren en ouderen is een speerpunt.

7.3 Culturele hoofdstad 2018

De PvdA zet zich in voor culturele hoofdstad 2018. De hele provincie kan mee profiteren van de internationale aandacht die het hele gebeuren met zich mee zal brengen. De Fryske Marren kan zich op een positieve manier onderscheiden voor toeristen. Dit zal extra werkgelegenheid met zich meebrengen. Belangrijk is dat iedereen van alle festiviteiten kan genieten.

7.3 Wat gaan we doen

- Voorwaarden scheppen voor een gevarieerd cultuuraanbod.
- Investeren in projecten op het gebied van kunst, cultuur en sport en daarbij voor beeldende kunst de 1% regeling toepassen.
- De bibliotheekfunctie blijft op het huidige peil.
- Zorg dragen voor kunst- en cultuuronderwijs op de basisschool.
- Het ondersteunen van vrijwilligers door het bieden van goede en adequate faciliteiten.
- Beleid voeren voor behoud van historische en beeldbepalende panden.
- Om haar unieke historische waarde heeft de stad Sloten speciale aandacht.
- Stimuleren van de Friese taal.
- Mensen stimuleren te bewegen door stimuleringsprogramma's te introduceren.
- Sport opnemen als basisprogramma voor basisscholen.
- Investeren in professionele (gediplomeerde) docenten lichamelijke beweging.
- Investeren in Culturele Hoofdstad 2018

8. Onze keuzes voor meedoen

8.1 Armoede

Het Rijk voert op diverse onderdelen van de sociale zekerheid wijzigingen door, die van invloed zijn op de financiële positie van de minima. Daarnaast is de economische crisis verergerd. Steeds meer mensen verliezen hun baan of gaan achteruit in inkomen. Uit cijfers blijkt dat de armoedeproblematiek verergert. In het verleden werd armoede vooral gezien als een financieel probleem. Dat is eigenlijk al lang niet meer zo. Het probleem is meer de sociale uitsluiting en het gebrek aan perspectief als gevolg. Het gaat er niet alleen om dat de mensen (tijdelijk) minder te besteden hebben. Het gaat er ook om dat de mensen niet meer deel nemen aan de samenleving en er geen perspectief is dat zij dat op korte termijn wel kunnen doen. Armoede is een probleem van non-participatie.

8.2 Minimuminkomen

De gevolgen van een minimuminkomen zijn per groep verschillend. Zo heeft het Nibud berekend dat het besteedbaar inkomen onvoldoende is voor bijstandsgezinnen met kinderen in de middelbare schoolleeftijd. In het budgethandboek 2013 geeft zij aan dat een bijstandsgezin met twee kinderen slechts €5,- per maand overhoudt om te besteden aan sociale participatie: abonnementen, contributies, zakgeld en cadeautjes. Dit wordt veroorzaakt door hogere lasten: het hogere eigen risico voor ziektekosten en hogere energielasten. Dat leidt tot een hoog risico op een sociale uitsluiting.

Armoede is in toenemende mate een probleem van non-participatie van volwassenen, met gevolgen voor hun kinderen. Het feit dat mensen geen werk hebben, zorgt voor een laag inkomen. Dat zorgt vervolgens voor beperkte mogelijkheden om maatschappelijk actief te worden of te blijven. Voor specifieke groepen (gezinnen met kinderen) is het financieel vrijwel onmogelijk om mee te doen aan het sociale leven. Het besteedbaar inkomen is daarvoor te laag. Armoedebestrijding is dus meer dan alleen inkomensbeleid en zal ook als zodanig moeten worden opgepakt: inzetten op het behalen van het diploma en de bestrijding van jeugdwerkloosheid.

8.3 Bijzondere bijstand

Er komen in 2014 wijzigingen op het gebied van de bijzondere bijstand. De ontwikkelingen op het gebied van energielasten zijn de komende jaren enorm en hebben een grote impact op het besteedbaar inkomen van mensen met een minimuminkomen. De noodzaak om te besparen op energiegebruik en te investeren in het woonvoorraad wordt steeds groter. De afgelopen twaalf jaar zijn de gas- en elektriciteitsprijzen met ruim 10% gestegen. De verwachting is dat de gas- en elektriciteitsprijzen elke acht jaar verdubbelen. Met name voor de mensen met lagere inkomens, kan dit een groot probleem worden.

8.4 Dit gaan we doen

- Participatie op de arbeidsmarkt vergroten.
- Participatie in sociale netwerken vergroten.
- Inzetten op het behalen van diploma's.
- Energielasten verminderen door te investeren in duurzaamheid.
- Vangnet realiseren voor de meest kwetsbare burgers.
- Niemand aan de kant laten staan.

Hoofdstuk

0

Dit hoofdstuk bevat ideeën, suggesties en voorstellen die tot stand zijn gekomen in overleg met maatschappelijke- en natuurorganisaties.

Aanvulling onze keuzes voor goede zorg

Door de voorgestane decentralisatie van de gelden van rijk naar gemeente wordt de jeugdzorg een tamelijk ingewikkeld, maar belangrijk onderdeel in het gemeentelijk beleid. De meeste deskundigheid ligt nu op provinciaal niveau of in samenwerking met andere gemeenten. Gegeven de beschikbare middelen vraagt het om een scherpe inzet welke aspecten van de jeugdzorg allereerst zullen worden opgepakt. Opvoedingsondersteuning is nog een witte vlek in de gemeente. Gestreefd zou moeten worden naar resultaatmetingen op onderdelen, waarop door de gemeente wordt ingezet. Daarnaast is het belangrijk om niet alleen het wiel uit te vinden en samen te werken met andere gemeenten. Laat kennis die er nu is niet verloren gaan.

In de gemeente(n) wonen ook jongeren, die buiten de boot dreigen te vallen, net zoals er jongeren in de gemeente(n) wonen, die problematisch alcohol en drugs (ghb) gebruiken. Vanuit de verslavingszorg wil men graag alle betrokken partijen vanuit de eigen deskundigheid om tafel om het probleem van de jongere en zijn systeem op te kunnen pakken. Het goed opzetten van de preventie kan heel wat problemen in de toekomst voorkomen en werkt daarom ook kostenbesparend.

Aanvulling onze keuzes voor natuur en landschap

Natuureducatie voor kinderen; het is tegenwoordig niet meer vanzelfsprekend dat kinderen in aanraking komen met de natuur en het boerenleven. Dat terwijl deze wel het landschap en de leefomgeving van de Friese Meren vormgeven. Natuureducatie via scholen is daarom erg belangrijk.

Samenvatting

verkiezingsprogramma

Onze keuzes voor een sterke economie en meer banen

Dit gaan we doen:

- Vergroten aansluiting lokale arbeidsmarkt en onderwijs, door afspraken te maken met scholen, werkgevers en buurgemeenten.
- Ouderen betrekken bij het begeleiden van jongeren naar de arbeidsmarkt, door middel van het leermeester-leerling principe.
- Arbeidsparticipatie en werkervaring van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt vergroten, door de inzet van Social Return. Gemeenten, grote en middelgrote bedrijven moreel verplichten om functies te laten vervullen door arbeidsgehandicapten en langdurig werklozen.
- Beschutte opvang en dagbesteding in stand houden voor hen die dat nodig hebben.
- Zorgen voor een goede en betaalbare kinderopvang.
- Terugdringen van bureaucratie en één loket voor hulpvragen jeugd, zorg en werk.
- Tijdig jeugdproblemen signaleren in samenwerking met docenten, voetbaltrainers, wijkagenten en huisartsen.
- Meer regie van de gemeente op de arbeidsmarkt.
- Meer leerwerkplekken bij lokale werkgevers.
- Terugdringen laaggeletterdheid.

Onze keuzes om toerisme en de recreatie te stimuleren

Dit gaan we doen:

- Onderhouden en versterken van bestaande water gebonden recreatiemogelijkheden.
- Een digitaal toeristeninformatiesysteem opzetten, in samenspraak met betrokken partijen.
- Inrichten voorzieningen voor campers.
- Bekendheid geven aan de schoonheid van de gemeente, door marketing.
- In samenspraak met winkeliers het aantal koopzondagen uitbreiden.
- Aanleggen van herkenbare fiets- en wandelroutes en uniformeren van de bestaande fiets- en wandelroutes.

Onze keuzes om goede zorg te waarborgen

Dit gaan we doen:

- Besparen op financiën bureaucratie, management en adviseurs.
- Meer efficiëntie in de zorg.
- Meer regie bij zorgvrager en zorgverlener.
- Aantal hulpverleners verminderen.
- Betere en snellere bereikbaarheid van de Spoedeisende Hulp.

- Afspraken met zorgaanbieders over goed werkgeverschap.
- Een gezondheidspreventieplan opstellen voor onze gemeente.
- Toegankelijke, goede en betaalbare gezondheidszorg.
- Jeugdzorg goed uitvoeren en integreren.

Onze keuzes voor goed onderwijs

Dit gaan we doen:

- Faciliteren van een laagdrempelig en goed bereikbare, voorschoolse opvang.
- Brede scholen verder uitbouwen, waarin ook andere voorzieningen een plaats krijgen.
- Scholen aanmoedigen om ouders aan te spreken op opvoeding.
- Mogelijkheden huisvesting speciaal onderwijs onderzoeken.
- Financieel investeren in leerlingen die het voortgezet onderwijs zonder diploma verlaten.
- Kinderen gelijke kansen geven om deel te nemen aan sport en cultuur, ook als ouders daarvoor onvoldoende middelen hebben.
- Streng naleving van minimum leeftijd ten opzichte van alcoholgebruik.
- Overlast aanpakken.
- Structurele aandacht voor verkeerskennis en verkeersveiligheid.
- Fysieke en psychische veiligheid van iedere jongere binnen onze gemeente waarborgen

Onze keuzes voor goed wonen infrastructuur

Dit gaan we doen:

- Overeind houden van het karakteristieke beeld van Fryslân, met gezonde, vitale kernen met hun eigen identiteit.
- Faciliteren bij het in stand houden van werkgelegenheid. In het bijzonder is er aandacht voor het veranderende koopgedrag van burgers. Winkeliers spelen hierin een belangrijke rol.
- De bereikbaarheid en dienstverlening van de servicepunten Balk en Lemmer handhaven op een hoog niveau.
- De huidige bibliotheken en milieustraten behouden.
- In overleg met de provincie zorgen voor vaste lijnverbindingen in het busvervoer en deze behouden.
- Plaatselijke Belangen en de wijk- en buurtverenigingen hun eigen verantwoordelijkheid geven, daarbij zijn zij een belangrijke gesprekspartner voor de leefbaarheid van de dorpen. Er worden geen bevoegdheden overgedragen.
- Aandacht voor het bouwen van 70 plus woningen, kleinschalige zorgverlenende woonvoorzieningen en starterswoningen.
- Aandacht voor het onderhoud van wegen tussen en binnen de kernen. Op basis van beeldkwaliteit, in overleg met omwonenden, wordt onderhoud gepleegd.
- Onderzoek naar uitbreiding fietspadennetwerk.

Onze keuzes voor natuur en landschap

Dit gaan we doen

- Gemakkelijker een bouwvergunning krijgen voor het buitengebied, door de Rood voor Rood-regeling. Daar tegenover staat dat ontsierende bebouwing wordt gesloopt.
- Een nieuwe bestemming voor vrijkomende gebouwen met cultuurhistorische waarde in het buitengebied, bijvoorbeeld door meervoudige bewoning.
- Nieuwe industrie concentreren rondom bestaande industrieterreinen bij Joure. Natte industrie concentreren bij Lemmer.
- Open gebieden nabij de Friese meren, de IJsselmeerkust, het gebied rond Sint Nicolaasga en grote delen van Gaasterlân, gebieden die vallen onder Nationaal Landschap en Ecologische Hoofdstructuur, krijgen duidelijke prioriteit 'groen'.
- Bescherming van specifieke flora en fauna (rentmeesterschap) in boven genoemde gebieden.
- Extra aandacht voor landschapselementen; de stoffering van het landschap die onze streek zo aantrekkelijk maakt.
- Als gemeente zorg dragen voor waterkwaliteit van onze meren en vaarten, samen met de ketenpartners.

Onze keuzes voor cultuur en sport

Dit gaan we doen:

- Voorwaarden scheppen voor een gevarieerd cultuuraanbod.
- Investeren in projecten op het gebied van cultuur en sport.
- De bibliotheekfunctie blijft op het huidige peil.
- Zorg dragen voor cultuuronderwijs op de basisschool.
- Het ondersteunen van vrijwilligers door het bieden van goede en adequate faciliteiten.
- Beleid voeren voor behoud van historische en beeldbepalende panden.
- Om haar unieke historische waarde heeft de stad Sloten speciale aandacht.
- Stimuleren van de Friese taal.
- Ouderen stimuleren te bewegen door stimuleringsprogramma's te introduceren.
- Sport opnemen als basisprogramma voor basisscholen.
- Investeren in professionele (gediplomeerde) docenten lichamelijke beweging.

Onze keuzes voor meedoen

Dit gaan we doen:

- Participatie op de arbeidsmarkt vergroten.
- Participatie in sociale netwerken vergroten.
- Inzetten op het behalen van diploma's.
- Energielasten verminderen door te investeren in duurzaamheid.
- Vangnet realiseren voor de meest kwetsbare burgers.
- Niemand aan de kant laten staan.

